

I. Petrografija.

(Nauka o kamenju).

Tko se proveze duž dalmatinske obale ili nutrinom dalmatinskoga kopna, opaža na prvi pogled, kako tu veći dio prostora zaprema golo ili tek oskudnom vegetacijom prekrivo stijenje; pa i u istim vinogradima, maslenjacima i obrađenom polju proviruju između nasada sad veće, sad manje kamene gromade, a gomile i hrpe kršja, koje opasuju polja, svjedoče, koliko se je truda i napora htjelo, da marljiva težačka ruka vrljetnoj prirodi otme komadić kulturnog zemljišta.

Promotrimo li поближе ovo pretežno svijetlosivo, raznolikim lišajima prevučeno stijenje, opaziti ćemo, da je većim dijelom sastavljeno od gustog vapnenca, i to od gustoga vapnenca, u kojem je sad manje, sad više uklopljenih ljuštura raznih školjaka i ostataka drugih životinja, koje su u davno i pradavno doba živjele u onom moru, na čijem se je dnu skrućivanjem mulja stvorio ovaj naš vapnenac. On se odlikuje vanredno finim i skoro jednoličnim sastavom, a na prelomu je pridušenog sjaja; ako je u njemu i polu ili sasvim izgrađenih ledaca kalcita (uleđenoga vapnenca), a to se češće dešava, onda se na prelomu cakli i ljeska a to je onda polukristalini vapnenac. Ako je vapnenac sasvim zrnato-kristalinskog sastava, onda se zove mramor. U Dalmaciji, a i drugdje običavaju mramorom nazivati i polukristalini ili gusti vapnenac, ako je isprepleten šarolikim žilama i ako se daje lijepo uglediti.

Promotrimo li поближе ovakov stjenoviti, slabo okrasao kraški kraj, vidimo odmah, da pojedine gromade nijesu jednostavno zaobljene, nego se tu na njihovoj površini javlja bezbroj šiljaka, zubaca i oštrica, a među ovima jame i žljebovi, sve djela atmosferskih voda (kišnice i sniježnice). Ove vode